

Metodologija vrednotenja kulturne dediščine za prioritizacijo varovanja & reševanja ob naravnih nesrečah

Test orodja za vrednotenje kulturne dediščine - ATTACH

Anže Japelj, Andreja Ferreira, Špela Planinšek, Anže Martin Pintar
Tatjana Dizdarevič, Mateja Bizjak

Delavnica

Ljubljana, 19. nov. 2024

- Projekt CHEERS
- Kulturna dediščina Alp: vrednosti in ranljivost
 - zasnova metodologije vrednotenja kulturne dediščine za prioritizacijo varovanja & reševanja ob naravnih nesrečah
 - skupne razprave o preteklih naravnih nesrečah in kulturni dediščini
- Prikaz metodologije za vrednotenje ATTACH

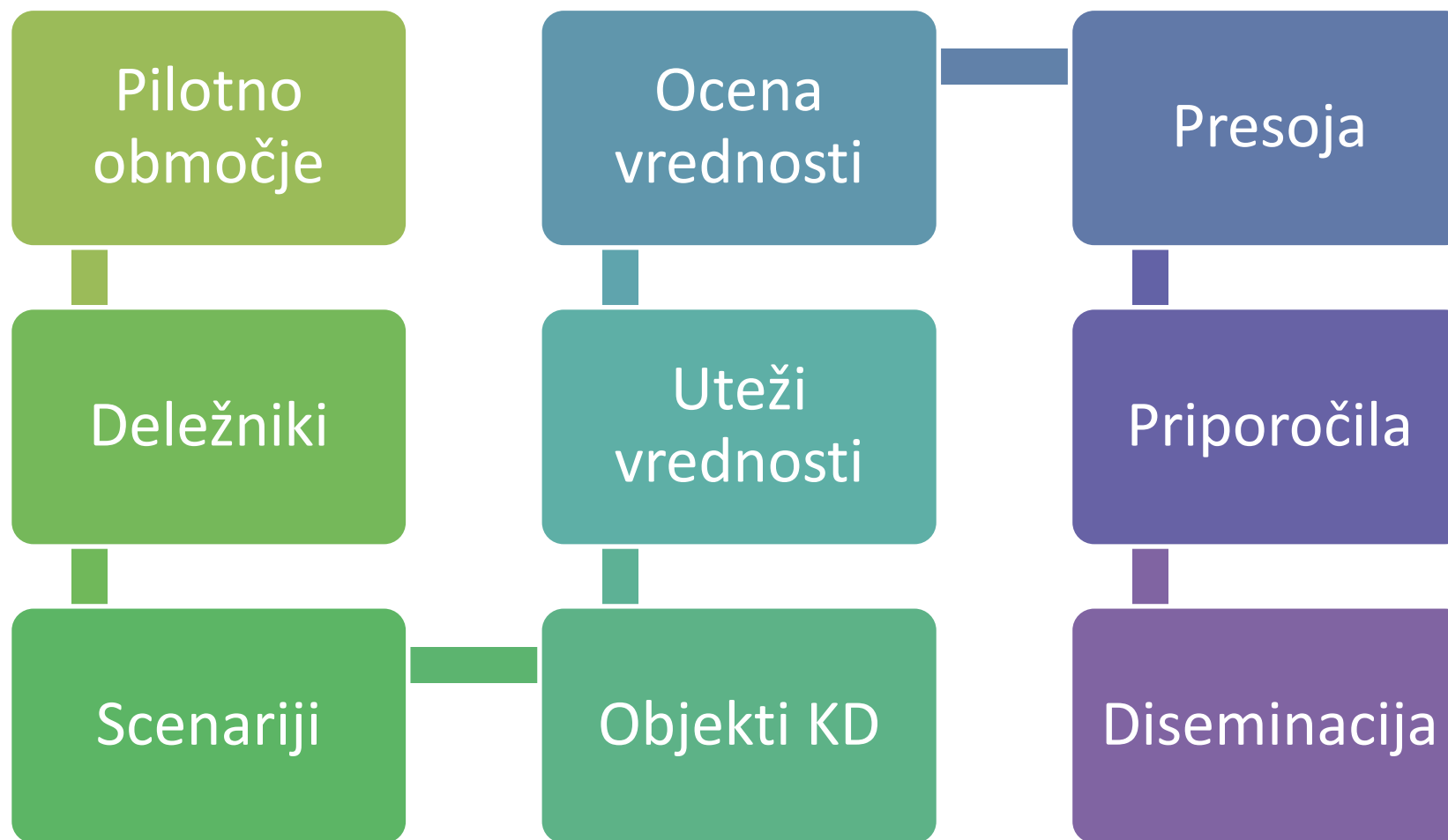
- varovanje kulturne dediščine ob naravnih nesrečah
- kulturna dediščina v Alpah – enkratnost
- projekt povezuje
 - obravnavo tveganj,
 - varovanje in vrednotenje kulturne dediščine in
 - krizno načrtovanje
- krepitev kapacitet lokalnih skupnosti pri varovanju in reševanju
- zasnova inovativne metodologije za vrednotenje

Metodologija vrednotenja kult. dediščin

- **vrednost** objekta / nepremičnega predmeta
- **holistični** koncept vrednosti
- **participativni** pristop
- **več-kriterijski** pristop
- **sintezno** na podlagi že obstoječih orodij
- specifično za skupnosti v **alpskem okolju**
- **test** na pilotnih območjih

Konceptualna shema orodja za vrednotenje

Tipologija vrednosti

- pričevalna (dokaz za preteklo delovanje človeka; predmetni ostanki, zapisi, najdbe)
- zgodovinska (izvira iz povezanosti ljudi/dogodkov iz preteklosti in sedanjosti)
- estetska/umetniška (izvira iz človekove čutne in intelektualne stimulacije)
- skupnostna (izvira iz pomena dediščine skupini ljudi, ki se z njo identificirajo – kolektivni spomin/izkušnja –, simbolika, družbeni pomen, duhovnost)
- ekonomska (izvira iz potenciala, da dediščina (ne-)posredno omogoča dohodek)
- rabna (izvira iz dejstva, da je dediščina dostopna družbi za uporabo)
- znanstveno-izobraževalna (izvira iz pomena za raziskave in nove informacije)

Določanje uteži posameznim vrednostim

Pomembnost (Saaty lestvica)	Definicija	Razlaga
1	enaka pomembnost	Tipa vrednosti sta enako pomembna
2	šibka razlika pomembnosti	
3	opazna razlika pomembnosti	Tip vrednosti i je nekoliko pomembnejši od j
4	srednja razlika pomembnosti	
5	velika razlika pomembnosti	Tip vrednosti i je precej pomembnejši od j
6	zelo velika razlika pomembnosti	
7	močna razlika pomembnosti	Tip vrednosti i je močno pomembnejši od j
8	zelo močna razlika pomembnosti	
9	ekstremna razlika pomembnosti	Tip vrednosti i je ekstremno pomembnejši od j

Ocena vrednosti

Vrednost	Definicija
0	Objekt/predmet nima te vrednosti
1	Ta vrednost se pri objektu/predmetu pojavi zelo malokrat
3	Ta vrednost se pri objektu/predmetu pojavi malokrat (3-krat večje kot pri 1)
9	Ta vrednost se pri objektu/predmetu pojavi srednje pogosto (9-krat večje kot pri 1)
27	Ta vrednost se pri objektu/predmetu pojavi velikokrat (27-krat večje kot pri 1)
81	Ta vrednost se pri objektu/predmetu pojavi zelo velikokrat (81-krat večje kot pri 1)
243	Ta vrednost se pri objektu/predmetu pojavi izjemno velikokrat (243-krat večje kot pri 1)

Test metodologije

Test metodologije: primer uteži (AHP)

Pairwise Comparison

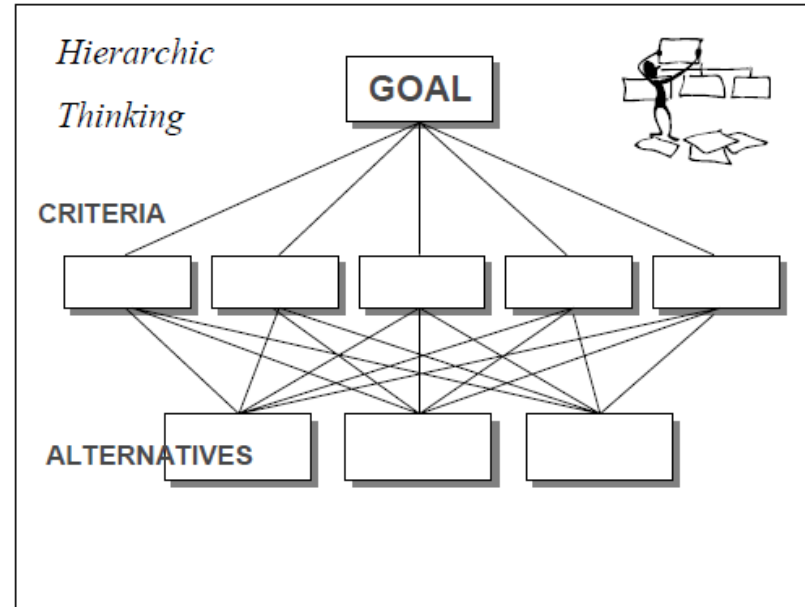
21 pairwise comparison(s). Please do the pairwise comparison of all criteria. When completed, click Check Consistency to get the priorities.

With respect to AHP priorities, which criterion is more important, and how much more on a scale 1 to 9?

A - wrt. AHP priorities - or B?		Equal	How much more?
1	☒ pričevalna ☐ zgodovinska	☒ 1	☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
2	☒ pričevalna ☐ estetska/umetniška	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☒ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
3	☒ pričevalna ☐ skupnostna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
4	☒ pričevalna ☐ ekonomska	☐ 1	☐ 2 ☒ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
5	☒ pričevalna ☐ rabna	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☒ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
6	☒ pričevalna ☐ znanstveno-izobraževalna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
7	☒ zgodovinska ☐ estetska/umetniška	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☒ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
8	☒ zgodovinska ☐ skupnostna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
9	☒ zgodovinska ☐ ekonomska	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☒ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
10	☒ zgodovinska ☐ rabna	☐ 1	☐ 2 ☒ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
11	☒ zgodovinska ☐ znanstveno-izobraževalna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
12	☐ estetska/umetniška ☒ skupnostna	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☒ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
13	☐ estetska/umetniška ☒ ekonomska	☐ 1	☐ 2 ☒ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
14	☐ estetska/umetniška ☒ rabna	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☒ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
15	☐ estetska/umetniška ☒ znanstveno-izobraževalna	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☒ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
16	☒ skupnostna ☐ ekonomska	☐ 1	☐ 2 ☒ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
17	☒ skupnostna ☐ rabna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
18	☒ skupnostna ☐ znanstveno-izobraževalna	☐ 1	☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☒ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
19	☐ ekonomska ☒ rabna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
20	☒ ekonomska ☐ znanstveno-izobraževalna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9
21	☒ rabna ☐ znanstveno-izobraževalna	☐ 1	☒ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9

CR = 7.3% OK

Calculate Download (.csv) ☐ dec. comma

Resulting Priorities

Priorities

These are the resulting weights for the criteria based on your pairwise comparisons:

Cat		Priority	Rank	(+)	(-)
1	pričevalna	26.3%	1	11.5%	11.5%
2	zgodovinska	25.0%	2	7.0%	7.0%
3	estetska/umetniška	3.0%	7	1.1%	1.1%
4	skupnostna	19.7%	3	11.7%	11.7%
5	ekonomska	7.8%	6	3.3%	3.3%
6	rabna	10.2%	4	3.6%	3.6%
7	znanstveno-izobraževalna	8.0%	5	4.4%	4.4%

Number of comparisons = 21

Consistency Ratio CR = 7.3%

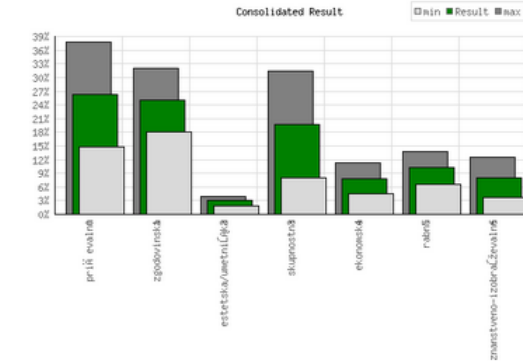
Decision Matrix

The resulting weights are based on the principal eigenvector of the decision matrix:

	1	2	3	4	5	6	7
1	1	1.00	6.00	2.00	3.00	5.00	2.00
2	1.00	1	7.00	2.00	4.00	3.00	2.00
3	0.17	0.14	1	0.25	0.33	0.25	0.20
4	0.50	0.50	4.00	1	3.00	2.00	6.00
5	0.33	0.25	3.00	0.33	1	0.50	2.00
6	0.20	0.33	4.00	0.50	2.00	1	2.00
7	0.50	0.50	5.00	0.17	0.50	0.50	1

Principal eigen value = 7.583

Eigenvector solution: 6 iterations, delta = 2.6E-8

AHP Priority Calculator

Ime in priimek	Anže Japelj										
			Objekti/predmeti								
		Uteži	prizivnica	videoprojekcija	živosrebrna s.	trugca	jamski telefon	vrtalna g.	teodolit	vžigalnik	lutke
Tip vrednosti	pričevalna	0.14	243	27	1	243	0	27	1	1	243
	zgodovinska	0.25	81	9	27	9	3	9	3	3	81
	estetska/umetniška	0.05	3	81	81	81	1	27	3	3	1
	skupnostna	0.01	9	27	0	3	1	0	9	0	27
	ekonomska	0.20	27	243	243	81	3	0	9	1	81
	rabna	0.30	81	0	3	3	9	3	0	3	81
	znanstveno-izobraževalna	0.05	1	1	27	1	0	3	0	9	1
		1.00	84.26	59.00	61.79	57.50	4.11	8.43	2.93	2.59	95.14

anze.japelj@gozdis.si

Lead Partner

Partners

